

Notitie: verpachting binnen SNL

Datum : 23 januari 2025
Aan : Ministerie van LNV
Van : VBNE
Bijlage : n.v.t.

---

1. Samenvatting

Het SNL-stelsel bekostigt het beheren van de natuur in Nederland. Aan de basis van dit stelsel ligt een gezamenlijke taal die provincies en beheerders samen hebben ontwikkeld, evalueren en in stand houden: de Index Natuur en landschap. De evaluatie van die nu in afronding is omvat de herziening van de 60 standaard kostprijs bladen (SKP-bladen) die duiden welk beheer nodig is per hectare, en wat dit per jaar kost. Daarvan (100%) wordt volgens Natuurpact 84% in de subsidieregeling SVNL betaald aan beheerders. De evaluatie wordt uitgevoerd door een onafhankelijk bureau, BIJ12 is opdrachtgever; provincies en TBO's werken in de evaluatie samen aan het stelsel.

De SKP-bladen bevatten zowel kosten voor natuurbeheer als opbrengsten. Onder de opbrengsten vallen o.a. de inkomsten uit ingebruikgeving (IGG): verpachting. Daarnaast is er bij IGG sprake van een verdeling van werkzaamheden tussen pachter en verpachter. Toepassen van IGG is maatwerk per gebied.

In het politieke debat rond de mogelijke pachtwetwijziging, is aan de orde of SNL-beheervergoedingen niet zouden moeten landen bij de pachter, in plaats van bij de verpachter. Dit vanuit de gedachte dat de beheervergoeding bedoeld is voor diegene die het beheer uitvoert. Vanuit de SKP-systematiek kan aan dit debat de volgende inhoud worden meegegeven.

- In de kostprijzenbladen voor natuurdoeltypen met een IGG-component, wordt het subsidiebedrag verlaagd met de werkzaamheden waarvan gebruikelijk is dat deze door een pachter worden uitgevoerd.
- Het subsidiebedrag is verlaagd met de landelijk gemiddelde inkomsten uit IGG, of eigen opbrengsten vanuit de TBO op het perceel, in verhouding tot het percentage IGG.
- Het resulterende subsidiebedrag dat volgt uit de berekening op het SKP-blad, is daarmee een gemiddeld bedrag dat de verpachter in staat stelt het beheer uit te voeren dat noodzakelijk is voor het instandhouden van het natuurbeheertype, zowel op niet verpacht areaal (volledige werkzaamheden) als verpacht areaal (deel van de werkzaamheden die door de pachter worden verricht).
- Indien (een deel van) het resulterende subsidiebedrag dat nu wordt toegekend aan de grondeigenaar, zou worden uitgekeerd aan een pachter, leidt dit ertoe dat een eigenaar niet voldoende middelen verkrijgt om de op het SKP-blad opgenomen werkzaamheden uit te voeren welke noodzakelijk zijn voor het instandhouden van het natuurdoeltype.

Notitie: verpachting binnen SNL

2. Afbakening en duiding

Sinds decentralisatie van het natuurbeheer van Rijk naar de provincies wordt er in het natuurbeheer één taal gebruikt: de Index Natuur en Landschap. Die vormt de basis voor de subsidieverlening vanuit de provincies voor het beheren van natuur. De Index bestaat uit drie delen:

- Agrarisch natuurbeheer (nu niet verder meegenomen)
- Landschapstypen (wel meegenomen)
- Natuurtypen (wel meegenomen)

Voor de natuur en landschapstypen zijn in totaal 60 beheertypen gedefinieerd, die alle 60 een eigen blad hebben met daarop de werkzaamheden die gemiddeld genomen moeten worden uitgevoerd om de gemiddelde verschijningsvorm van dat typen in stand te houden. Die bladen zijn de zogeheten 'Standaard Kost Prijs'-bladen, de SKP-bladen. Deze bladen gaan uit van een 100% kostennorm voor beheer, waarvan een deel wordt gesubsidieerd: 84% zoals vastgelegd in het Natuurpact. Ieder blad sluit af met een standaard kostprijs (SKP) in euro per hectare per jaar. Opbrengsten zijn hierop in mindering gebracht.

Eigenaren van natuur moeten daarbij voldoen aan certificeringseisen (onafhankelijk gecontroleerd) en de provincies (doelsturing) stellen jaarlijks vast om welke beheertype het gaat in het Natuurbeheerplan. Dit deel van het stelsel (SNL) gaat daarmee alleen over het beheren van natuur, onder de SVNL. Investerings- en omvorming, inrichting, functieverandering, kwaliteitsverbetering enz. vallen onder de SKNL. Agrarisch natuur- en landschapsbeheer kent een eigen governance-, uitvoerings- en financieringsstructuur gelet op de GLB-middelen en zijn in deze notitie **niet** meegenomen.

De SKP-bladen worden in een regelmatige cyclus geëvalueerd, sinds 2009 (commissie Verheijen) is dit gangbare praktijk. Provincies en terreinbeheerders doen dit samen, naast doorlopende, jaarlijkse actualisatie van prijzen door WEnR. BIJ12 is hiervan de projectleider. Besluitvorming verloopt via consensus in de gezamenlijke (provincies en TBO's) Stuurgroep, richting ON, AAC-LG en BAC-LG die de nieuwe SKP's vaststellen in de IPO-lijn.

3. Pacht en natuurbeheer actualisatie 2024-2025

In een deel van de natuurbeheertypen is sprake van inkomsten. Denk hierbij aan opbrengsten van houtverkoop uit bossen en inkomsten uit het verpachten van gronden aan derden. Binnen de SNL worden dit inkomsten uit ingebruikgeving, IGG, genoemd.

Kort samengevat zijn er **op de relevante SKP-bladen inkomsten in mindering gebracht op de beheerkosten**. Deze inkomsten zijn gebaseerd op een landelijk gemiddelde pachtprijs en op een landelijk gemiddeld percentage areaal dat ingebruik is gegeven. Deze werkwijze is door de Commissie Verheijen getoetst en sindsdien toegepast. Uitgangspunten¹ zijn:

- Er veelal sprake is van een link met agrarisch gebruik en belangstelling van boeren.
- Er in de praktijk op een substantieel percentage van het oppervlak van de beheertypen en een substantieel deel van het beheer IGG wordt toegepast.
- Doelrealisatie mogelijk en wenselijk is met behulp van IGG *en*
- IGG leidt tot een substantieel neerwaarts effect op de standaardkostprijs.

3.1. IGG in de SKP tot en met SKPVE 2024

In de SKP-bladen is IGG toegepast op een vijftal natuurbeheertypen die aan de genoemde uitgangspunten voldoen:

- 05.02 Gemaaid rietland + IGG
- 12.02 Kruiden- en structuurrijk grasland + IGG
- 12.05 Kruiden- en faunarijke akker + IGG

Notitie: verpachting binnen SNL

- 13.01 Vochtig weidevogelgrasland + IGG
- 13.02 Wintergastenweide + IGG

In 2023 werd in totaal voor 535.802,29 hectare natuurgrond beheersubsidie verleend. Bij 15,5% van deze hectares werd rekening gehouden met opbrengsten voor ingebruikgeving. De onderstaande tabel toont de verdeling van deze hectares en de verhouding tussen het percentage "ingebruikgeving" en "eigen regie" waar de SKP's momenteel van uitgaan.

Tabel Overzicht IGG in de SKP's 2024

Beheertype		Hectares	Verhouding IGG en eigen regie in huidige SKP's	
			% IGG	% Eigen regie
N05.02	Gemaaid rietland	2.296,57	60%	40%
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland	59.262,09	75%	25%
N12.05	Kruiden-en faunarijke akker	3.670,30	40%	60%
N13.01	Vochtig weidevogelgrasland	19.866,20	25%	75%
N13.02	Wintergastenweide	339,89	95%	5%

3.2. IGG in de evaluatie SKP 2024

In de SKP-evaluatie 2024 is deze werkwijze grondig herzien. Door provincies en TBO's samen is geconcludeerd dat:

- er op meer beheertypen sprake is van IGG dan voorheen in beeld;
- dat de inkomsten uit IGG veranderen o.a. onder invloed van het Didam-arrest;
- dat het percentage IGG per beheertypen bijstelling behoeft; en
- dat niet alleen het percentage IGG kwantificerend is, maar ook de verdeling van uitvoering van de natuurbeheermaatregelen (*wie doet het werk?*) tussen pachter en verpachter.

Daarnaast is er in de nog niet geheel afgeronde evaluatie aandacht gevraagd voor kleine natuureigenaren, via de koepels Part-ner en Unie van Bosgroepen, die geen IGG toepassen en daarmee een fors lager deel van de benodigde beheersubsidie ontvangen.

Op deze punten is nader onderzoek verricht door SIRA in opdracht van BIJ12. In een onderzoekstraject zijn de databestanden van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, aangevuld met gegevens van Landschappen NL en Part-ner/Unie van Bosgroepen verzameld en geanalyseerd. Hieruit zijn de volgende wijzigingen voortgekomen.

Notitie: verpachting binnen SNL

3.2.1. Aantal beheertypen met IGG

Het aantal beheertypen waarop IGG wordt toegepast is verhoogd van vijf naar zeven. Nieuw zijn toegevoegd N10.02 en N12.03.

Type	Totaal areaal SNL (ha)
N05.02 Gemaaid rietland	1.779
N10.02 Vochtig hooiland	9.811
N12.02 Kruiden- en Faunarijkgasland	46.700
N12.03 Glanshaverhooiland	1.534
N12.05 Kruiden en faunarijkeakker	2.492
N13.01 Vochtig weidevogelgasland	15.432
N13.02 Wintergastenweide	297
Eindtotaal IGG	78044,29

3.2.2. Actualisatie percentage IGG

De percentages IGG zijn opnieuw uitgevraagd bij de TBO's. Dit is gedaan op basis van:

- 100% databestand contracten Staatsbosbeheer;
- 100% databestand contracten Natuurmonumenten;
- Aanlevering IGG-percentages door LandschappenNL
- Aanlevering enquêteresultaten, aangevuld met expert judgement van Part-ner en Unie van Bosgroepen.

Op moment van schrijven, januari 2025, is het onderzoeksbureau SIRA nog bezig met de validatie van de cijfers, het uitvoeren van een steekproef en de verwerking van de data in nieuwe percentages.

3.2.3. Actualisatie inkomsten per hectare

Voor de inkomsten per hectare is net als bij vorige punt gewerkt met de aangeleverde gegevensbronnen en is de stand van zaken gelijk.

3.2.4. Verdeling werkzaamheden inzichtelijk én meegewogen in kostprijs

Op de SKP-bladen zijn de werkzaamheden beschreven die noodzakelijk zijn voor instandhouding van het beheertype. Uit de data-analyse bleek dat in veel gevallen sprake is van IGG, maar dat er in zeer veel gevallen sprake was van een verdeling van de werkzaamheden tussen pachter en verpachter. Dit onderscheid is uitgevraagd bij de TBO's en is per regel op kostprijsblad geduid. Verwerking hiervan vindt op moment van schrijven plaats en geeft inzicht in de werkverdeling (wie doet wat) en daarmee ook in de vermeden kosten die van invloed zijn op de standaard kostprijs per hectare.

3.3. Duiding en betrouwbaarheid data

Op alle aangeleverde data vindt een validatie plaats en een steekproef door het onderzoeksbureau (SIRA) dat in opdracht van BIJ12 de evaluatie uitvoert. De provincies zijn betrokken bij zowel opzet van het deelonderzoek IGG als bij de besluitvorming. De evaluatie wordt door een begeleidingsgroep bestaande uit provincies, TBO's, RVO en BIJ12 begeleid; besluitvorming is belegd in een gezamenlijke stuurgroep.

4. Effect van de evaluatie

Door de hiervoor beschreven aanpassingen aan de standaardkostprijs doen de nieuw vast te stellen bladen recht aan de actuele situatie. Hierin is sprake van bekostiging van natuurbeheer volgens een landelijke systematiek, zijn vermeende inkomsten uit IGG in mindering gebracht op de normkosten en

Notitie: verpachting binnen SNL

is er daarmee ruimte voor samenwerking tussen terreinbeheerder en pachter, waarbij zowel de natuur als de pachter baat hebben bij die samenwerking.

5. Politieke discussie beheervergoeding voor de pachter

In het politieke debat rond de mogelijke pachtwetwijziging, is aan de orde of SNL-beheervergoedingen welke nu door de eigenaar worden ontvangen, niet aan de pachter moeten worden toegekend. Dit vanuit de gedachte dat de beheervergoeding bedoeld is voor diegene die het beheer uitvoert. Vanuit de SKP-systematiek kan aan dit debat de volgende inhoud worden meegegeven.

- In de kostprijzenbladen voor natuurdoeltypen met een IGG-component, wordt het subsidiebedrag verlaagd met de werkzaamheden waarvan wordt verwacht dat deze door een pachter worden uitgevoerd.
- Ook wordt het subsidiebedrag verlaagd met de te verwachten inkomsten uit IGG, of eigen opbrengsten vanuit de TBO op het perceel. Eén en ander in verhouding tot het percentage van het natuurdoeltype waarvan uit de kostprijsevaluatie is gebleken dat hier IGG op wordt toegepast.
- Het resulterende subsidiebedrag dat volgt uit de berekening op het SKP-blad, is daarmee een gemiddeld bedrag dat een eigenaar (verpachter) in staat stelt het beheer uit te voeren dat noodzakelijk is voor het instandhouden van het natuurbeheertype conform de geschetste beheerwerkzaamheden, zowel op niet verpacht areaal (volledige werkzaamheden conform het SKP-blad) als verpacht areaal (deel van de werkzaamheden - de werkzaamheden waarvan geacht wordt dat deze door een pachter worden verricht).
- Indien (een deel van) het resulterende subsidiebedrag dat nu wordt toegekend aan de grondeigenaar, zou worden uitgekeerd aan een pachter, leidt dit ertoe dat een eigenaar niet voldoende middelen verkrijgt om de op het SKP-blad opgenomen werkzaamheden uit te voeren welke noodzakelijk zijn voor het instandhouden van het natuurdoeltype.

ⁱ Advies Cie Verheijen, 2009, pagina 12